

Toplum ve Sosyal Hizmet

ISSN: 2147-3374 / E-ISSN: 2602-280X

Araştırma Makalesi / Research Article

Çocuğa Yönelik İstismar ve İhmal Olaylarının Haberdeki Temsilinin Çocuk Hakları Bağlamında İncelenmesi

An Examination the Presentation in News of Child Abuse and Neglect Cases in the Context of Children Rights

Faruk KOÇ¹, Figen PASLI²

¹ Sosyal Hizmet Uzmanı, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi, frkc827@gmail.com
ORCID: 0000-0001-7771-7163

² Dr. Öğr. Üyesi., Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, figen.pasli@kocaeli.edu.tr
ORCID: 0000-0001-7150-8264

Başvuru: 10.09.2020
Kabul: 14.12.2020

Atıf:
Koç, F. ve Paslı, F. (2021). Çocuğa yönelik istismar ve ihmal olaylarının haberdeki temsilinin çocuk hakları bağlamında incelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(1), 97-121. DOI: 10.33417/tsh.793372

ÖZET

Çocuğa yönelik istismar ve ihmal günümüz dünyasının en önemli sorunları arasında yer almaktadır. Bu sorun çocukların psikolojik, sosyal ve fiziksel yönlerden dezavantajlı duruma düşmelerine neden olmaktadır. Çocuk istismarı ve ihmali haberleri medya aracılığı ile geniş kitlelere yayılmakta, yaşanan istismar ve ihmal olayları okuyucularla paylaşılmaktadır. Bu çalışmanın amacı çocuk istismarı ve ihmali haberlerinin medyada temsilini incelemek, medyanın etik ilkelere ilişkin tutumunu saptamak ve ortaya çıkan sonuçları çocuk hakları bağlamında tartışmaktır. Araştırma kapsamında Türkiye’de ulusal düzeyde yayın yapan ve farklı yayın politikalarına sahip gazetelerden olan Hürriyet, Milliyet, Evrensel, Cumhuriyet ve Vatan gazetelerinin internet sitelerinde yer alan çocuk istismar ve ihmali haberleri araştırılmıştır. Her gazetenin arşiv kısmında ‘istismar’, ‘ihmal’, ‘şiddet’ ‘çocuk işçi’ ‘çocuk’ ‘çocuk istismarı’, ‘çocuk ihmali’ anahtar sözcükleri ile aramalar gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Çalışmamız kapsamında incelenen haberlerin %12,3’ünde istismar ve ihmale maruz bırakılan çocukların isimleri açık biçimde verilmiştir. İstismar ve ihmale maruz bırakılan çocukların %9,9’unun ise fotoğrafları paylaşılmıştır. Gazetelerde yer alan çocuğa yönelik istismar ve ihmal vakalarının %64,4’ünün çocukların sosyal çevrelerinde gerçekleştiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca çocuğa yönelik istismar ve ihmal haberlerinin içeriğinde farkındalığı artıran, koruyucu ve önleyici bilgilere yeterince yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Çocuk İstismarı ve İhmali, Haber Temsili, Çocuk Hakları.

ABSTRACT

Child abuse and neglect are among the biggest problems of today’s world. This problem causes children to be disadvantaged in psychological, social and physical aspects. News of child abuse and neglect are spreading to large masses through the media, and incidents of abuse and neglect are shared with readers. The purpose of this study is to examine the media coverage of news of child abuse and neglect, to determine the attitude of the media on ethical principles and to discuss the results in the context of children’s rights. As part of the research, news about child abuse and neglect on the websites of Hürriyet, Milliyet, Evrensel, Cumhuriyet and Vatan newspapers, which are newspapers published at the national level in Turkey and have different publishing policies, were investigated.

In the archive section of each newspaper, searches were carried out with the keywords 'abuse', 'neglect', 'violence', 'child labor', 'child', 'child abuse' and 'child neglect'. The data obtained within the scope of the research was analyzed by the content analysis method. In %12,3 of the news examined within the scope of our study, the names of the children who were subjected to negligence and abuse were clearly given. Photographs of %9,9 of the children who were subjected to abuse and neglect were shared. It was concluded that %64,4 of the cases of abuse and neglect of children in the newspaper took place in the social circles of children. In addition, it has been concluded that the content of child abuse and neglect news does not contain enough protective and preventive information that raises awareness.

Keywords: *Child Abuse and Neglect, News, Presentation, Children Rights.*

GİRİŞ

Dünya üzerindeki birçok devlet ve uluslararası kuruluş 18 yaşın altındaki her bireyi çocuk olarak kabul etmektedir. Çocuk kavramı günümüzde akademik çalışmaların ve devlet politikalarının önemli unsurlarından biri haline gelmiştir. Uluslararası Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin birinci kısmının ilk maddesinde çocuğun tanımlanmasıyla ilgili olarak "bu Sözleşme uyarınca çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır" ibaresi yer almaktadır. Çocukların yaşama daha iyi hazırlanabilmeleri ve eğitilmiş birer birey olarak yetişebilmeleri ülkelerin geleceği açısından son derece önemlidir. Çocuğa verilen değerin her geçen gün arttığı gerçeğine karşılık onları korumanın da aynı derecede zorlaştığı söylenebilir. Bu noktada karşımıza önemli bir sorun olarak çıkan çocuğa yönelik istismar ve ihmal, sosyal bilimlerin önemli bir konusu haline gelmiştir. Diğer yandan geçmişten günümüze değin çocuğa yönelik istismar ve ihmal olgularının geniş kitlelere ulaştırılması ve önemli bir sorun olarak üzerinde durulmasında kitle iletişim araçlarının katkısı önemli yer tutmaktadır. Bu çalışmada yazılı medyanın çocuk istismar ve ihmeline yaklaşım biçimlerini araştırmak ve bu yaklaşımı çocuk hakları perspektifinden incelemek hedeflenmektedir.

Çocuğa atfedilen anlam, içerisinde yaşanan toplumun sosyal, ekonomik ve kültürel özelliklerine göre değişim gösterebilmektedir. Antik Çağ'da çocukların toplumun yasaları ve kültürü çerçevesinde eğitilmeleri gerektiğine inanılmaktaydı. Eski Roma'da diğer antik toplumlara oranla daha eşitlikçi bir yapı oluşmuştu. Hem kız hem de erkek çocuklar katı disipline sahip okullara gönderilerek okuma yazma öğrenmeleri sağlanmaktaydı (Elkind, 1999). Orta Çağ'da ise doğum ve ölüm oranlarının yüksek olması bebeklerin altı yaşından önce ailenin bir ferdi olarak görülmesinin önüne geçmekteydi. Tarihte çocuklara karşı anlayış değişikliği 1500'lü yıllarda gerçekleşmiştir. Önceden kişiliksiz bireyler olarak görülen çocuklar, artık yetişkinlerden farklı bireyler olarak görülmeye başlanmıştır (Gander ve Gardiner, 2004). 17 yüzyıl itibari ile özellikle burjuva ailelerinde çocuklara özel oyunlar, giysiler ve oyuncaklar üretilmeye başlanmış, Rönesans ve Aydınlanma dönemi gelişmeleri de çocuğa verilen önemin artmasında büyük rol oynamıştır (Işıkçı ve Karatepe, 2016).

20. yüzyılın başlarında artık çocukların ve haklarının korunması noktasında somut çalışmalara başlanmıştır. Akyüz (2001)'e göre çocukların uluslararası arenada korunabilmesi için bir örgüt kurulması gerektiği fikri ortaya konulmuştur. 23 Eylül 1924 yılında ise Cenevre Çocuk Hakları Beyannamesi yayımlanmıştır. Bu beyanname ile çocuğun gelişmesi, korunması, tedavi edilmesi, istismardan korunması, eğitilmesi, en önce yardım görmesi, kardeşlik ve barış ruhu içerisinde büyütülmesi hedeflenmiştir. Ancak bu Sözleşme gerek İkinci Dünya Savaşı gerekse devletlerin çeşitli değişiklik istekleri sebepleriyle 1989 yılına kadar uygulanamamıştır. 20 Kasım 1989 yılında ise Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (ÇHS) ismi ile yürürlüğe geçmiştir. Türkiye Sözleşmeyi 14 Şubat 1990 tarihinde imzalamış, 9 Aralık 1994 tarihinde ise Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından onaylanmıştır (İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi, 2014). ÇHS toplamda 54

maddeden oluşmaktadır. Sözleşmede çocukların hakları hayatta kalma hakkı, gelişme hakkı, korunma hakkı ve katılım hakkı olmak üzere 4 kategoride tanımlanmıştır.

Günümüz dünyasında çocukların karşı karşıya kaldığı tehlikeler düşünüldüğünde, üye ülkelerin ÇHS'nin gerekliliklerini yerine getirmelerinin önemi büyüktür. Özellikle de kendilerini koruyabilme noktasında dezavantajlı durumda olan çocuklar için korunma hakkı hayati önem taşımaktadır. Dünyanın farklı bölgelerinde, savaş sebebiyle yaralanan ya da hayatını kaybeden, şiddet ve işkence gören, cinsel saldırılara maruz kalan ya da daha farklı nedenlerle birçok çocuğun istismar ve ihmale maruz kaldığı bilinmektedir. Çocuğa yönelik istismar ve ihmal birçok yönüyle önemli bir toplumsal sorundur.

İstismar ve ihmal kavramlarının çok boyutlu olması, toplumların farklı sosyo kültürel yapıları sahip olması, farklı disiplinlerin konuya ilişkin bakış açılarının farklı olması gibi etmenler herkesçe kabul edilen bir tanımın yapılmasını zorlaştırmaktadır. Bununla birlikte Dünya Sağlık Örgütü çocuk istismarını "çocuktan sorumlu olan veya onunla ilişki içinde olan yetişkinler, toplum ya da ülkesi tarafından yapılan, kimi durumlarda çocuğun istismar olarak algılamadığı veya yetişkinin istismar olarak kabul etmediği, buna karşın çocuğun sağlığını, fiziksel, duygusal ve sosyal gelişimini bozan, çocuğun hayatta kalmasını zorlaştıran her türlü eylem" olarak tanımlanmıştır (Acar, Negiz ve Akman, 2013). İhmal ise çocuğa bakmak ile yükümlü kimselerin çocuğun beslenme, barınma, eğitim, sağlık, sevgi gibi temel ihtiyaçlarını karşılamakta eksik kalması, çocuğun sağlıklı gelişimi için gerekli sorumluluğu almaması sonucu ortaya çıkmaktadır.

Çocuğa yönelik istismarın farklı türleri bulunmaktadır. Fiziksel istismar çocuğun yaşamına, onuruna, sağlığına zarar veren ya da zarar verebilme olasılığı yüksek davranışlardır. Çocuğu dövmek, yaralamak, ısırarak, farklı araçlarda şiddet uygulamak, tırnaklarını geçirmek, vücutta kırık ve çukurluk gibi davranışlar fiziksel istismarın örneklerindedir. Cinsel istismar çocuğun bir yetişkin ya da kendinden yaşça büyük bir başka çocuk tarafından cinsel olarak kullanılmasıdır. Cinsel içerikli konuşmalar, okşama, çocuğun cinsel organlarına dokunma, cinsel organlarını çocuğa gösterme, çocukla oral, genital veya anal ilişkide bulunma, çocuğu fuhuşa zorlama, çocuğa pornografik filmler izlettirme gibi davranışlar cinsel istismarın görülme çeşitleridir. Duygusal istismar çocuğu tehdit etme, aşağılama, reddetme, alay etme, küçük düşürücü sıfatlar kullanma, çocuğun sürekli yanlış yaptığını inanma ve çocuğu da buna inandırma gibi davranışları kapsamaktadır. Son olarak ekonomik istismar ise çocuğun korunmasız ve yaşına uygun olmayan iş ortamlarında, psiko-sosyal gelişimine zarar verecek biçimde, uzun saatler düşük ücretler karşılığında çalıştırılmasını kapsamaktadır (Acar, Negiz ve Akman, 2013; Eğitim-Sen, 2015).

Çocuğa yönelik istismar ve ihmal hem çocuğu hem de aileleri değişik şekillerde etkilemektedir. Fiziksel istismara maruz kalan çocuklarda uzun süreli yaralanmalar söz konusu olabilmektedir. Çocuğun vücudunun değişik yerlerinde kesikler, kırık kemikler ya da iç kanama gibi kısa süreli ciddi problemler oluşabilmektedir. Uzun dönemde ise ömür boyu engellilik durumu ortaya çıkabilmektedir. İstismar ve ihmale maruz kalmış çocuklar psikolojik açıdan da ciddi sonuçlarla karşılaşabilmektedir.

Ebeveynlerden korkma, cezalandırılmayı hak ettiğini düşünme, suçluluk duygusu, güven kaybı, depresyon, anksiyete, yeme bozuklukları, intihar girişimleri gibi kısa veya uzun süreli etkiler ortaya çıkabilmektedir. Çocuğa yönelik istismar ve ihmalin madde bağımlılığı, düşük akademik başarı, istenmeyen gebelik gibi sonuçları da bulunmaktadır (İnsan Hakları Derneği, 2008).

Çocuğa yönelik istismar ve ihmal aileleri de etkilemektedir. Anne ve babalar evlilikten memnuniyetsizlik, travma sonrası stres bozukluğu, depresyon ve öfke problemleri yaşayabilmektedirler. Diğer yandan istismar ve ihmal olayı ortaya çıktıktan sonra asıl amaç çocuğun korunması olduğu için resmi kurum ve kuruluşlar genellikle anne ve babaları terapötik hizmet almaya yönlendirmemekte, aile psiko-sosyal desteğin dışında kalabilmektedir. Ayrıca istismar sürecinde mağdur çocuk ile ebeveynler arasındaki ilişki de olumsuz etkilenmektedir (Davies, 1995).

Çocuk ailesi tarafından istismar ve ihmale maruz kalabilmektedir. Bu durumda aileler istismar ve olaydan daha fazla etkilenmekte, çocuğa istismarda bulunan kişi tutuklanabilmektedir. Bu durum aile bütünlüğünü bozmakta, ayrıca tutuklanan kişi evin gelirini sağlayan kişi ise, aile ekonomik olarak da etkilenmektedir (Paslı, 2017). İstismar ve ihmali uygulayan kişinin ebeveynlerden birinin olması durumunda eşlerin boşanmasına kadar gidebilecek bir süreçten söz edilebilmektedir.

Çocuğa yönelik istismar ve ihmali önleyebilmek için genel itibari ile çocuk koruma alanını bilimsel değerler üzerine kurmak ve bu alanda evrensel ilkelerin rehberlik ettiği sosyal politikalar geliştirmek çok önemlidir. Eğitimli, farklılıklara saygı duyan, insan sevgisinin önemini bilincine varmış, bilimsel ve sanatsal değerlere inanan, ihmal ve istismardan korunarak büyütülmüş çocuklar ülkelerin ve toplumların geleceğini de garanti altına almak ile eşdeğerdir. ÇHS'nin farklı maddelerinde çocukların korunmalarına yönelik atıflarda bulunulmuştur. Örneğin, 16. Maddede hiçbir çocuğun özel yaşantısına, ailesine, konutuna, iletişimine, onur ve itibarına saldırılamayacağı belirtilmiştir. 19. Maddede çocuğun anne ya da babasının, yasal vasisinin veya çocuğun bakımından yükümlü herhangi birinin yanında iken ihmal, istismar, suistimal ya da kötü muameleye karşı korunması için her türlü tedbirin alınması gerektiği belirtilmiştir. 32. Maddede çocukların ekonomik sömürüye maruz kalmalarına karşı korunma hakkının devrede olduğu bildirilmektedir. Ayrıca 33, 34 ve 35. Maddelerde sırasıyla çocukların uyuşturucu ve psikotrop maddelerin yasadışı kullanımına, her türlü cinsel sömürü ya da cinsel suistimale maruz kalmalarına ve çocukların kaçırılmaları, satılmaları veya fuhuşa konu olmalarına karşı üye devletler tarafından korunmaları gerektiği bildirilmiştir.

Günümüzde çocukların yaşama iyi hazırlanmaları, toplumu iyi tanıyabilmeleri, çocuk haklarının korunması, çocuk istismar ve ihmaline karşı tedbirlerin alınması, çocukların suça sürüklenmelerinin önlenmesi gibi birçok konuda çalışmalar yapılmaktadır. Süreç içerisinde çocuklara gerekli psiko-sosyal desteğin sağlanması ve adli süreçlerde çocukların yıpratılmaması kadar, istismar ve ihmal olaylarının kitlelere ulaştırılması ve toplumsal farkındalığın kazandırılması da çok önemlidir. Bu eylemin gerçekleştirilmesinde medya öncü rol oynamaktadır. Ancak medyanın bu konuları haber olarak işlerken dikkat etmesi gereken birçok husus vardır. Çocuk haklarına ve etik ilkelere uygun

davranılarak oluşturulmuş haberler çocuklar için koruyucu rol üstlenirken, aksi durumlar çocuğun ikinci kez istismara uğramasına zemin hazırlayabilmektedir.

Bu noktada medya etiği kavramı devreye girmektedir. Medya etiğini sadece ürünün içeriği ile sınırlandırmamak gerekmektedir. Daha geniş bir açıdan bakmak, gazetecilerin çalışma koşullarından ücret politikalarına kadar birçok açıdan değerlendirmek gerekmektedir. Böylece daha insani ve özgür ortamda çalışan gazetecilerin ortaya koyacakları ürünün kalitesinin de artacaktır (Bulunmaz, 2014).

Medyanın hedef kitlesi her geçen gün genişlerken, çocuklar hem medyanın vermek istediği mesajın hedefi hem de konusu olmaktadır. Bu da 'medya ve çocuk' ilişkisinin incelenmesini ve konusu çocuk olan haberlerin düzenlenmesini zorunlu kılmaktadır. Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi'ne bu konuya ilişkin 'çocuk' maddesi de eklenmiştir. Bu madde gereğince çocuklarla ilgili suçlarda ve cinsel saldırılarda sanık tanık ya da mağdur olsun, 18 yaşından küçüklerin isim veya fotoğraflarının yayınlanmaması gerektiği belirtilmiştir (Yıldırım ve Doğrucan, 2011). Çocuk Hakları Bilgi Ağı (CRİN), çocuğun isminin değiştirilmiş, gizlenmiş ya da hiç kullanılmamış olsa bile, onları riske atabilecek tarzda olan haberlerin yayınlanmaması gerektiğini bildirmiştir. Ayrıca çocuk, cinsel istismar veya sömürü mağduru ise, fiziksel istismar ya da cinsel sömürü faili ise, çocuğun kendisi, anne ve babası veya velisi rıza göstermemişse, HIV-pozitif ya da AIDS olduğu durumlarda ve bir suçla suçlanıyor ya da hüküm giymişse ismi değiştirilmeli ya da görüntüler gizlenmelidir (UNİCEF, 2017).

Medyanın çocuğa yönelik ihmal ve istismar olaylarını haberleştirmesi istismara maruz kalmış çocuğu, çocuğun ailesini ve toplumun tamamını farklı şekillerde etkilemektedir. Yazılı ve görsel medyada ihmal ve istismara maruz kalmış çocukların kimlik bilgilerinin açık biçimde verilmesi, fotoğraf ve videolarının paylaşılması, çocuğun yaşadığı adresin, eğitim gördüğü okulun okuyucularla paylaşılması gibi durumlar çocuğun ikinci kez örselenmesine neden olmaktadır. Tok ve diğerleri (2019), medyanın çocukları bir haber öznesinden ziyade, gelişimsel ihtiyaçları olan bir canlı olarak görmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Çocuk istismarı ve ihmali haberlerinin toplum üzerinde olumlu etkileri de bulunmaktadır. Akılcı ve çözüm sağlayıcı protestoların düzenlenmesini, çeşitli etkinliklerin organize edilmesini sağlamaktadır. Toplumda çocuk istismarı ve ihmali sorununa yönelik farkındalığı artırmaktadır. Saint-Jacques ve diğerleri (2012), yaptıkları bir çalışmada gazetelerde istismar haberlerinin sürekli gündem tutulmasının çocuk koruma servislerine gelen istismar ihbarlarını artırdığını söylemişlerdir. İstismar ve ihmali olaylarını konu edinen haberlerin aynı zamanda bilgilendirici nitelikte olması, istismar ve ihmali olaylarının televizyon programlarında tartışılması ve bu olayların sosyal medyada geniş yer bulması çocuk sahibi aileleri de harekete geçirmektedir. Çocuklarının istismara maruz bırakılmasını önlemek isteyen aileler uzmanlardan yardım almakta, medyada yer alan bilgilendirici haber ve programları gerekli önlemleri almak üzere takip etmektedirler.

Gerekli etik ilkelere özen gösterilerek hazırlanmış haberler aynı zamanda çocuk haklarının korunmasına da yardımcı olmaktadır. Medyanın bu konuya sürekli olarak dikkat çekmesi ve gündemde tutması gerek sivil toplum kuruluşlarının gerekse resmi kurum ve kuruluşların harekete geçmesini sağlamaktadır. Bu sayede farkındalık kazandırılarak çocuğa yönelik istismar ve ihmal sorununa yönelik koruyucu ve önleyici çalışmalar geliştirilebilmektedir. Aynı zamanda istismar ve ihmale maruz kalan çocuklar için psiko-sosyal destek çalışmalarını kapsayan projelerin geliştirilmesi de söz konusu olabilmektedir. Bu projeler sosyal hizmet ve psikoloji gibi mesleklerin müdahalelerini daha görünür kılmaktadır. Tüm bu çalışmalar nihayetinde çocukların korunmasına yönelik sosyal politikaların oluşmasına zemin hazırlamaktadır.

Medyanın çocuk istismarı ve ihmalini gündemde tutması toplumu etkilemektedir. Son yıllarda sosyal medyanın da etkisi ile haberler daha hızlı biçimde, daha geniş kitlelere yayılmaktadır. Çocuk istismarı ve ihmal haberleri toplumda istismarı uygulayan kişilere öfke ve nefret duygularının gelişmesine yol açmaktadır. Özellikle haberlerin başlıklarında ve içeriklerinde kullanılan 'vahşet', 'cinayet', 'tecavüz', 'dehşet' gibi kavramlar öfkenin daha da artmasına neden olmaktadır. Sosyal medya üzerinden istismarı gerçekleştirenler için idam kampanyaları düzenlenmektedir. Dolayısıyla çocuk istismarı ve ihmaline yönelik haberler zaman zaman toplumu sorunun çözümünden uzak fikirlere yönlendirebilmektedir.

Çocuğa yönelik istismar ve ihmalin medyada yer alış şekillerinin incelendiği farklı çalışmalar da araştırılmıştır. Çakmak (2018), 1 Şubat 2017 ile 31 Mart 2017 tarihleri arasında Hürriyet, Cumhuriyet ve Akit gazetelerinde yer alan 130 çocuk istismarı haberini incelediği çalışmada gazetelerin çocuk istismarı haberlerine yeterli ilgiyi göstermediği ve haberlerde kullanılan dilin habercilik etiğine uygun olmadığı sonuçlarına varmıştır. Çınkır ve Nayir (2017), 1 Nisan 2017 - 30 Eylül 2017 tarihleri arasında 8 farklı gazetede yer alan toplam 115 çocuk istismarı haberini incelemiştir. Çalışmada haberlerinin büyük çoğunluğunun cinsel istismar ile ilgili olduğu, cinsel istismar içerikli haberlerin incelendiğinde en fazla kız çocuklarının istismara maruz bırakıldığı ve fiziksel istismarı uygulayan kişilerin genellikle aile üyelerinin olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Fırat (2016) 6 Mayıs 2015 - 20 Mayıs 2015 tarihleri arasında internet gazetelerinde çocuk içerikli haberlerin sunumunu ve yapılan etik ihlalleri incelediği çalışmada, incelenen haberlerin %64.8'inin polis/adliye haberi olduğunu, çocuk içerikli haberlerde suça sürüklenmiş çocuk, mağdur çocuk, çocuk gelin gibi konuların daha çok işlendiğini ve bu şekilde okuyucuda/izleyicide acıma duygusunun harekete geçirilmek istendiği sonuçlarına ulaşmıştır. Hov ve diğerleri (2013), 2000 ile 2008 yılları arasında, Amerika Birleşik Devletleri'nde yayın yapan gazetelerde yer alan çocuk istismarına ilişkin haberleri incelemiştir. Çalışmada çocuk refahı savunucularının haber çerçevelerini değiştirmekten ziyade istismar ve ihmal önleyici çalışmalara ağırlık vermelerinin daha doğru olacağı sonucuna varılmıştır. Çocuk refahının sağlanmasını teşvik eden kuruluşlar ile bağlantı kurmanın ve insanları çocuk istismarı konusunda bilgilendirmenin daha etkili sonuçlar doğuracağı belirtilmiştir. İngiltere ve Galler'de 2003 ile 2013 yılları arasında toplamda 459 istismar haberinin incelendiği araştırmada, istismar ve ihmalin sosyal

yönünün, duygusal istismarın, ihmalin ve aile içi istismarın haberlerde yeterince bildirilmesinin önemli bir eksiklik olduğu vurgulanmıştır (Davies, O'Leary ve Read, 2015).

Çocuğa yönelik istismar ve ihmal olaylarının medyada temsil şekillerinin etik ilkelere uygunluğu çocukların haklarının, kimlik bilgilerinin ve mahremiyetlerinin korunması açısından çok önemlidir. Bu kriterlere özen gösterilerek yapılmış haberler çocuk istismar ve ihmalinin toplum içerisinde farkındalık kazanmasına katkı sağlayıp, sorunun çözülmesini de etkileyecektir. Diğer taraftan çocukların haklarını ve mahremiyetlerini koruyamayan haberler istismar veya ihmale maruz kalan çocukların daha fazla zarar görmelerine neden olacaktır. Bu sebeple çalışma kapsamında istismar ve ihmale maruz kalan çocukların kişisel bilgilerinin veriliş şekilleri, haberlerde kullanılan görseller, haberin dili, haberin eğitici özelliği, ihmal veya istismarı uygulayan kişinin bilgileri, istismar ve ihmal eyleminin gerçekleştiği yaşam alanı, istismar ve ihmale maruz kalan çocuğun aile ve adres bilgileri gibi değişkenler incelenmiş ve ortaya çıkan sonuçlar çocuk hakları kapsamında tartışılmıştır.

YÖNTEM

Çalışmada olgu ve olayları nesnelleştirerek ölçülebilir ve sayısal anlamda ifade edilebilir bir şekilde ortaya koyan nicel araştırma yöntemlerinden faydalanılmıştır. İstismar ve ihmale maruz kalan çocukların konu olduğu haberler üzerinde içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizi sayesinde medyadaki içerikler daha önceden belirlenmiş kategoriler kapsamında sistematik biçimde çözümlenmektedir (Geray, 2006). İçerik analizi tanımı gereği nicel bir yöntemdir. Metin içerisindeki farklı boyut ve kategorilerin oluşma sıklığının sayılmasına dayanmaktadır. İçerik analizi bazen basit ve ilkel biçimde araştırmacının kendisi tarafından yapılabileceği gibi, toplanan veriler bilgisayar programlarının yardımı ile de analiz edilebilir. İçerik analizi, problemin tanımı, örnek seçimi, analitik kategorilerin oluşturulması, kodlama çizelgesinin oluşturulması ve güvenilirliğinin kontrol edilmesi ile verilerin hazırlanması ve analiz edilmesini kapsamaktadır (Hansen, Cottle, Negrine ve Newbold, 1998).

Araştırma kapsamında Türkiye'de ulusal yayın yapan ve farklı yayın politikalarına sahip gazeteler seçilmiştir. Bu kapsamda Hürriyet, Milliyet, Evrensel, Cumhuriyet ve Vatan gazetelerinin internet sitelerinde yer alan çocuk istismar ve ihmali haberleri araştırılmıştır. Gazeteler seçilirken internet sitelerinin yeterli altyapıya sahip olması dikkat edilen bir diğer kriter olmuştur.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada cinsel, fiziksel, duygusal ve ekonomik istismar ile ihmale maruz kalan çocuklar ele alınmıştır. Çalışma kapsamında 01.01.2019 ile 01.06.2019 tarihleri arasında, Hürriyet, Milliyet, Evrensel, Cumhuriyet ve Vatan gazetelerinin internet sitelerinde yer alan ve ulaşılabilen haberler gazetelerin internet sitelerinin 'arşiv' kısmından araştırılmıştır. Her gazetenin arşiv kısmında 'istismar', 'ihmal', 'şiddet' 'çocuk işçi' "çocuk" "çocuk istismarı", "çocuk ihmali" anahtar sözcükleri ile aramalar gerçekleştirilmiştir. Çıkan haberlerden yukarıda belirtilen tarihler arasında olanlar ekran görüntüsü alınarak kaydedilmiştir.

Verilerin Analizi

Çalışmamızda içerik analizi yönteminden faydalanılmıştır. Bu sayede çalışmamız kapsamında elde ettiğimiz olgusal veriler sayısal verilere dönüştürülmüştür. Çocuğa yönelik istismar ve ihmal konusunda elde edilmiş veriler, medyanın konuyu işleyiş biçimi ve çocuk hakları bağlamında değerlendirmiştir.

Türkiye’de yayımlanan tüm gazetelerin haberlerine ulaşmamızın mümkün olmaması ve sadece dijital ortamdaki haberleri incelemiş olmamız çalışmamızın sınırlılıklarını oluşturmaktadır. Ayrıca incelenen gazetelerin tüm sayılarına ulaşmak mümkün olmadığından, çalışma 01.01.2019 - 01.06.2019 tarihleri arasında yayımlanan haberlerle sınırlandırılmıştır. Çalışma kapsamında 121 haber incelenmiştir. Ancak bazı haberlerin birden fazla istismar türünü barındırması toplam istismar ve ihmal sayısının, toplam haber sayısından fazla olmasını sağlamıştır. Bu nedenle istismar türlerinin analiz edildiği kategoride, sayısal verilere toplam istismar sayısı üzerinden ulaşılmıştır. Haber içeriğine göre istismarın türünün, çocukların kimlik bilgilerinin, istismar ve ihmali gerçekleştiği yerleşim birimleri ve adreslerinin, istismar ve ihmali uygulayan kişilerin çocuk ile olan yakınlıkları ile istismar ve ihmali uygulayan kişiye ait kişisel bilgilerin veriliş şekilleri incelenmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Yazılı ve Video Destekli İstismar ve İhmal Haberlerinin Gazetelere Göre Dağılımı

	Yazılı Haber		Video Destekli Yazılı Haber	
	Sayı	%	Sayı	%
Hürriyet	29	82,8	6	17,2
Cumhuriyet	21	95,5	1	4,5
Vatan	18	100	0	0
Evrensel	26	100	0	0
Milliyet	5	25	15	75
Toplam	99	81,8	22	18,1

Çalışma kapsamında incelenen toplam haber sayısı 121’dir. Haberlerin %81,8’i yazılı haber şeklinde iken, %18,1’i video desteklidir. Gazetelere göre değerlendirmeler yapıldığında Hürriyet Gazetesi’nde incelenen 35 haberin %82,8’i, Cumhuriyet Gazetesi’nde incelenen 22 haberin %95,5’i, Vatan Gazetesi’ndeki 18 haberin ve Evrensel Gazetesi’ndeki 26 haberin tamamı, Milliyet Gazetesi’nde ise incelenen 20 haberin %25’i yazılı biçimde paylaşılmıştır. Buna karşılık Hürriyet Gazetesi’ndeki haberlerin %17,2’si, Cumhuriyet Gazetesi’nde yer alan haberlerin %4,5’i ve Milliyet Gazetesi’ndeki haberlerin %75’i video desteklidir. Evrensel ve Vatan gazetelerinde ise video destekli haber kullanılmamıştır.

Tablo 2. Gazetelere Konu Olan Çocuk İstismar ve İhmali Haberlerinin İstismar Türlerine Göre Dağılımı

	Cinsel İstismar		Fiziksel İstismar		Duygusal İstismar		Ekonomik İstismar		İhmali	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hürriyet	35	67,3	5	9,6	9	17,3	0	0	3	5,7
Cumhuriyet	18	69,2	4	15,3	1	3,8	1	3,8	2	7,6
Vatan	12	50	6	25	4	16,7	1	4,1	1	4,1
Evrensel	22	64,7	3	8,9	3	8,9	1	2,3	5	14,7
Milliyet	8	30,7	14	53,9	1	3,9	1	3,9	2	7,7
Toplam	95	58,6	32	19,7	18	11,1	4	2,4	13	8,1

Tablo 2’de gazetelerde yer alan çocuk istismar ve ihmali haberlerinin hangi istismar çeşidini içerdiği incelenmiştir. Bu kapsamda yapılan incelemede bir haberin bazen birden fazla istismar çeşidini veya istismar ve ihmali beraberinde barındırabileceği görülmüştür. Çalışma kapsamında incelenen toplam haber sayısı 121 iken, bu haberlerin içerikleri kontrol edildiğinde gerçekleşen toplam istismar sayısının 162 olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla bu tablodaki sonuçlara toplam istismar sayısı üzerinden ulaşılmıştır. Buna göre Hürriyet Gazetesi’nde yer alan haberlerin %67,3’ü, Cumhuriyet Gazetesi’ndeki haberlerin %69,2’si, Vatan Gazetesi’ndeki haberlerin %50’si, Evrensel Gazetesi’ndeki haberlerin %64,7’si ve Milliyet Gazetesi’ndeki haberlerin %30,7’si cinsel istismar kategorisinde değerlendirilmiştir. Öte yandan Hürriyet Gazetesi’ndeki haberlerin %9,6’sının, Cumhuriyet Gazetesi’ndeki haberlerin %15,3’ünün, Vatan Gazetesi’ndeki haberlerin %25’inin, Evrensel Gazetesi’ndeki haberlerin %8,9’unun ve Milliyet Gazetesi’ndeki haberlerin %53,9’unun fiziksel istismar içerikli olduğu görülmüştür.

Gazetelerde duygusal istismar, ekonomik istismar ve çocuk ihmali içeriklerinde paylaşılan haberlerin bir hayli az olduğu saptanmıştır. Toplam haber sayısına bakıldığı zaman haber içeriklerinin %58,6’sının cinsel istismarı, %19,7’sinin fiziksel istismarı, %11,1’inin duygusal istismarı, %2,4’ünün ekonomik istismarı ve %8,1’inin çocuk ihmalini kapsadığı görülmüştür.

Tablo 3. Çocuk İstismarı ve İhmali Haberlerine Konu Olan Çocukların Kişisel Bilgilerinin Haberlerde Yer Alış Şekillerinin İncelenmesi

İstismar ve İhmale Maruz Kalan Çocukların Kişisel Bilgilerinin Haberlerde Yer Alış Şekilleri	Sayı	%
Haberlere Konu Olan Çocukların İsimlerinin Paylaşılması		
Çocukların İsimlerini Paylaşan Haber Sayısı	15	12,3
Çocukların İsim ve Soy İsimlerinin İlk Harflerinin Paylaşıldığı Haber Sayısı	54	44,6
Çocukların İsim ve Soy İsimlerini Paylaşmayan Haber Sayısı	52	43
Haberlere Konu Olan Çocukların Cinsiyet Bilgilerinin Paylaşılması		
Haberlere Konu Olan Kız Çocuk Sayısı	74	61,1
Haberlere Konu Olan Erkek Çocuk Sayısı.	31	25,6
Haberlerde Cinsiyeti Belirtilmemiş Çocuk Sayısı	16	13,2
Haberlere Konu Olan Çocukların Yüzlerinin Haberlerde Paylaşılması		
Yüzleri Fotoğraf veya Video İle Görüntülenen Çocuk Sayısı.	12	9,9
Yüzleri Mozaiklenen Çocuk Sayısı	13	10,7
Yüzleri Haberlerde Paylaşılmayan Çocuk Sayısı	96	79,3
Haberlere Konu Olan Çocukların Yaş Gruplarına Göre İncelenmesi		
0-6 Yaş Aralığında Olan Çocuklar.	15	12,3
7-11 Yaş Aralığındaki Çocuklar	29	23,9
12-18 Yaş Aralığındaki Çocuklar	46	38,0
Yaşı Belirtilmemiş Çocuk Sayısı	31	25,6

Tablo 3'te istismar ve ihmale maruz kalan çocukların kişisel bilgilerinin haberlerde yer alış şekilleri incelenmiştir. Bu kapsamda ilk olarak çocukların isimlerinin haberlerde paylaşılıp paylaşılmadığına bakılmıştır. Haberlerin %12,3'ünde çocukların isimleri okuyucular ile paylaşılırken, %44,6'sında çocukların isim ve soy isimlerinin ilk harfleri paylaşılmıştır. Haberlerin %43'ünde ise çocuklara ilişkin isimler paylaşılmamıştır. Haberlere konu olan çocukların %61,1'inin kız çocuk, %25,6'sının ise erkek çocuk olduğu saptanmıştır. Öte yandan çocukların %13,2'sinin cinsiyetiyle ilgili bilgiler paylaşılmamıştır.

Haberlere konu olan çocuklar yaş gruplarına göre incelendiğine istismar ve ihmale maruz bırakılan çocukların %12,3'ünün 0-6 yaş aralığında, %23,9'unun 7-11 yaş aralığında ve %38'inin 12-18 yaş aralığında oldukları görülmüştür. Çocukların %25,6'sının yaşı haberlerde belirtilmemiştir. Gazeteler istismar ve ihmale maruz bırakılmış olan çocukların %9,9'unun yüzlerini fotoğraf ya da video aracılığı ile net biçimde paylaşırken, %10,7'sini yüzünü mozaiklenmiş biçimde okuyucularına sunmuştur. Ayrıca çocukların %79,3'ünün yüzü haberlerde yer almamıştır.

Tablo 4. Çocuk İstismarı ve İhmalinin Gerçekleştiği Yerleşim Birimi, Adres Bilgileri İle İstismar ve İhmale Maruz Bırakılan Çocukların Ailelerine İlişkin Bilgilerin Medyada yer Alış Şekilleri

Haberlerde İstismar ve İhmalin Gerçekleştiği Yerleşim Birimi, Adres Bilgileri İle İstismar ve İhmale Maruz Kalan Çocukların Ailelerine İlişkin Bilgiler	Sayı	%
Haberlere Konu Olan İstismar ve İhmal Eyleminin Gerçekleştiği Yerleşim Biriminin Paylaşılması		
İl/Şehir Bilgisinin Paylaşıldığı Haber Sayısı	119	98,3
İlçe Bilgisinin Paylaşıldığı Haber Sayısı	53	43,8
Mahalle Bilgisinin Paylaşıldığı Haber Sayısı	15	12,3
Sokak ve Köy Bilgilerinin Paylaşıldığı Haber Sayısı	4	3,3
Haberlere Konu Olan İstismar ve İhmal Eyleminin Gerçekleştiği Yaşam Alanlarının Türü ve Paylaşıldığı Haber Sayısı		
Çocuğun Yaşadığı Ev ve Yakın Çevresinde Gerçekleşen İstismar ve İhmal Sayısı	51	42,1
Okul, Yurt, Kurs Gibi Kuruluşlarda Gerçekleşen İstismar ve İhmal Sayısı	27	22,3
Diğer Yaşam Alanları	13	10,7
Belirtilmemiş	30	24,7
Haberlere Konu Olan Çocukların Ailelerine İlişkin Bilgilerin Paylaşılması		
Yüzleri Fotoğraf veya Video İle Görüntülenen Aile Üyeleri.	8	6,6
İsimleri Paylaşılan Aile Üyeleri	21	17,3
İsimlerinin ve Soy İsimlerinin İlk Harfleri Paylaşılan Aile Üyeleri	21	17,3
İsim veya Yüz Bilgisine Yer Verilmeyen Aile Üyeleri	71	58,6

Gazetelerde istismar ve ihmale maruz kalan çocuklarla ilgili bilgiler verilirken istismarın gerçekleştiği yerleşim birimi, adresi ve çocuğun ailesine ilişkin verilen bilgiler Tablo 4'te incelenmiştir. Buna göre haberlerin %98,3'ünde istismar ve ihmalin gerçekleştiği şehir bilgisi, %43,8'inde ilçe bilgisi, %12,3'ünde mahalle bilgisi ve %3,3'ünde köy ve sokak bilgileri yer almıştır. Haberlere göre istismar ve ihmal olaylarının %42,1'i çocuğun yaşadığı ev veya yakın çevresinde, %22,3'ü okul, yurt, kurs gibi kuruluşlarda ve %10,7'si diğer yaşam alanlarında (park, çarşı, market vb.) gerçekleşmiştir. İstismar ve ihmalin nerede gerçekleştiği ile alakalı olarak haberlerin %24,7'sinde bilgi verilmemiştir.

İstismar ve ihmal haberlerine konu olan çocukların ailelerine ilişkin verilmiş olan bilgiler incelendiğinde haberlerin %6,6'sında aile üyelerinin en az biri fotoğraf ya da video ile görüntülenmiştir. Haberlerin %17,3'ünde aile üyelerinden en az birinin isimleri paylaşılırken yine %17,3'ünde aile üyelerinden en az birinin isim ve soy isimlerinin ilk harfleri haberde yer almıştır. 58,6'sında aile üyelerine ilişkin yüz veya isim bilgilerine verilmemiştir.

Tablo 5. Haberlerde İstismar ve İhmali Uygulayan Kişilerin Bilgilerinin Yer Alış Şekillerinin İncelenmesi

İstismar ve İhmali Uygulayan Kişilerin Bilgilerinin Haberlerde Yer Alış Şekilleri	Sayı	%
Haberlere Konu Olan İstismar ve İhmali Uygulayanların İsimlerinin Paylaşılması		
İstismar ve İhmali Uygulayanların İsimlerini Paylaşan Haber Sayısı	44	36,3
İstismar ve İhmali Uygulayanların İsim ve Soy İsimlerinin İlk Harflerinin Paylaşıldığı Haber Sayısı	50	41,3
İstismar ve İhmali Uygulayanların İsim ve Soy İsimlerini Paylaşmayan Haber Sayısı	27	22,3
Haberlere Konu Olan İstismar ve İhmali Uygulayanların Cinsiyet Bilgilerinin Paylaşılması		
Haberlere Konu Olan Erkek Sayısı	106	87,6
Haberlere Konu Olan Kadın Sayısı	15	12,4
Haberlere Konu Olan İstismar ve İhmali Uygulayanların Yüzlerinin Haberlerde Paylaşılması		
Yüzleri Fotoğraf veya Video İle Görüntülenen Kişiler	11	9,0
Yüzleri Mozaiklenen veya Kapalı Olarak Görüntülenen Kişiler	22	18,2
Yüzleri Haberlerde Paylaşılmayan Kişiler	88	72,7
Haberlere Konu Olan İstismar ve İhmali Uygulayanların Yaş Gruplarına Göre İncelenmesi		
12-18 Yaş Aralığında Olan Suça Sürüklenmiş Çocuklar	2	1,6
18-30 Yaş Aralığında Olanlar	13	10,8
31-60. Yaş Aralığında Olanlar	24	19,8
60 Yaşın Üzerinde Olanlar	5	4,1
Yaşı Belirtilmemiş İstismar ve İhmali Uygulayan Kişiler	77	63,6

Gazetelerde istismar ve ihmali uygulayan kişi olarak belirtilen bireylerin kişisel bilgilerinin haberlerde yer alış şekilleri isim, yaş, cinsiyet ve yüz değişkenlerine göre incelenmiştir. Haberlerin %36,3'ünde istismar ve ihmali uygulayan kişinin ismi ve %41,3'ünde isim ve soy isimlerinin ilk harfleri belirtilirken, %22,3'ünde istismar ve ihmali uygulayan kişiye yönelik bilgi yer almamıştır. Haberlere konu olan istismar ve ihmali uygulayan kişilerin %87,6'sının erkek, %12,4'ünün kadın olduğu belirlenmiştir.

Haberlerin %9'unda istismar ve ihmali uygulayan kişilerin fotoğraf veya videosuna yer verilirken, %18,2'sinde bu kişilerin yüzleri mozaikli ya da kapalı biçimde paylaşılmıştır. Haberlerin %72,7'sinde istismar ve ihmali uygulayan kişilerin fotoğraf ya da videosu paylaşılmamıştır. Öte yandan çalışma kapsamında incelenen haberlerin %1,6'sında istismar ve ihmali uygulayan kişilerin 12-18 yaş aralığındaki suça sürüklenmiş çocuklar olduğu görülmüştür. İstismar ve ihmali uygulayan diğer kişilerden %10,8'inin 18-30 yaş aralığında, %19,8'inin 30-60 yaş aralığında, %4,1'inin 60 yaş ve üzerinde oldukları görülürken, istismar ve ihmali uygulayan kişilerin %63,6'sının yaşı verilmemiştir.

Tablo 6. İstismar ve İhmali Uygulayan Kişilerin, İstismar ve İhmale Maruz Kalan Çocuklara Yakınlık Derecelerinin Haberlerde Yer Alış Şekilleri

İstismar ve İhmali Uygulayan Kişinin İstismar Mağduru Çocuğa Yakınlık Derecesinin Haberlerde Paylaşılması	Sayı	%
İstismar ve İhmali Uygulayanın Çocuğun Ailesinden Biri Olduğu Bildirilen Haber Sayısı	34	28,0
İstismar ve İhmali Uygulayanın Çocuğun Akraba Veya Komşularından Biri Olduğu Bildirilen Haber Sayısı	23	19,1
İstismar ve İhmali Uygulayanın Eğitim Birimleri Veya Yatılı Yurtlardaki Öğretmen Veya Görevliler Olduğu Bildirilen Haber Sayısı	27	22,3
İstismar ve İhmali Uygulayan İle Çocuk Arasında Herhangi Bir Yakınlık Derecesinin Bulunmadığı Anlaşılan Haber Sayısı	37	30,5

Tablo 6'da istismar ve ihmali uygulayan kişiler ile istismar ve ihmale maruz kalan çocukların yakınlık dereceleri incelenmiştir. Medyada yer alan haberlere göre istismar ve ihmali uygulayan kişilerin %28'i çocuğun içinde yaşadığı aileden biri iken, %19,1'i yakın çevresinde yer alan akraba veya komşulardan biri oldukları anlaşılmıştır. İstismar ve ihmali uygulayan kişilerin %22,3'ü ise eğitim kuruluşlarındaki görevlilerdir. Haberlerin %30,5'inde ise istismar ve ihmali uygulayan kişi ile istismar ve ihmale maruz kalan çocuk arasında herhangi bir yakınlık derecesinin bulunmadığı anlaşılmıştır.

Tüm bu bilgilere ek olarak çocuk istismar ve ihmali haberlerinin medyada en çok "istismar" ve "şiddet" kavramları ile verildiği dikkat çekmiştir. Bu kavramlara ek olarak gazetelerin zaman zaman "vahşet" "korkunç olay" ifadeleri ile değindikleri görülmüştür.

TARTIŞMA

Çalışmamız kapsamında 5 farklı gazeteden toplamda 121 çocuk istismarı ve ihmali konulu haber detaylı biçimde analiz edilmiştir. Yapılan bu analizle medyanın çocuk istismarı ve ihmali okuyucuları ile paylaşma biçimleri yorumlanmaya çalışılmış ve ulaşılan sonuçlar çocuk hakları bağlamında değerlendirilmiştir. Haberlerde dikkat çeken ilk konunun gazetelerde cinsel istismar başlığı altındaki haberlerin daha çok yer alması olmuştur. Nitekim toplam haber sayısının %59,7'sini cinsel istismar içerikli haberler oluşturmaktadır. Bu noktada fiziksel istismar, duygusal istismar ve çocuk ihmali kavramlarına çok fazla değinilmediği görülmüştür. Oysa haberlerin içerikleri incelendiğinde cinsel istismara uğramış bir çocuğun aynı zamanda duygusal, fiziksel, ekonomik istismara ya da ihmale uğramış olabileceği de ortaya çıkmaktadır. Bununla beraber medyada doğrudan 'fiziksel istismar', 'duygusal istismar', 'ekonomik istismar' ya da 'çocuk ihmali' kavramları kullanılarak yapılmış bir habere de rastlanılmamıştır. Gazetelerde sadece fiziksel istismarı konu olan haberlere de 'şiddet' başlığı altında yapılan aramalar ile ulaşılmıştır. Tüm bu veriler medyanın çocuk istismarı ve ihmalinin türleriyle alakalı olarak bilgi sahibi olma noktasında eksiklerinin olduğunu göstermektedir. Öte yandan cinsel istismar içerikli haberlerin daha fazla dikkat çekiyor olması da bu istatistiğin ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Gazeteler daha fazla okunma kaygısı ile toplumda

yankı bulan haber içeriklerine daha çok yer vermektedirler. Daha önceden yapılmış olan farklı araştırmalar bu bilgiyi desteklemektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde çocuk istismarının gazetelerdeki tasvirine yönelik yapılmış bir çalışmada cinsel istismar haberlerinin tüm haberlerin %50'sini oluşturduğu bildirilmiştir. Çalışmada cinsel istismar haberlerinin gazetelerde daha sık yer almasının bu istismar çeşidinin diğer istismar türlerine oranla toplumda daha sık görüldüğüne ilişkin yanlış bir fikrin oluşmasına zemin hazırladığı belirtilmiştir (Hoev, Paek, Isaacson ve Cole, 2013). Özdemir (2012) de istismar haberlerinin gazetelerdeki sunumunu incelediği çalışmada, gazetelerde yer alan istismar haberlerinin %70'inin cinsel istismar haberlerini kapsadığını, gazetelerin en az ekonomik istismara yer verdiğini ve bu durumun cinsel istismarın sıradanlaştırılmasına neden olduğunu belirtmiştir.

Gazetelerin sıklıkla cinsel istismar haberlerine yer vermesi, fiziksel, duygusal ve ekonomik istismar ile ihmal haberlerinin yeterince konu edilmemesi çocuk haklarının korunmasında eksikliklere neden olmaktadır. Gazeteler çocuk istismarı ve ihmali vakalarını ulusal ve uluslararası kuruluşlarca düzenlenmiş olan etik ilkelere uygun biçimde haberleştirdiği takdirde çocuk haklarının korunmasına büyük katkıda bulunmaktadır. ÇHS'de her çocuğun yaşama hakkı olduğu belirtilmiştir. Fiziksel istismar sonucunda birçok çocuğun yaralandığı veya yaşamını kaybettiği unutulmamalıdır. Öte yandan bildirmede çocukların ekonomik sömürüye, şiddete, işkenceye, aşağılanmaya ve onur kırıcı her türlü davranışa karşı korunma haklarının olduğu belirtilmiştir. Gazetelerin özellikle duygusal ve ekonomik istismar ile ihmal haberlerini okuyucularla daha az buluşturması, çocukların korunma hakkının daha geniş kapsamda ele alınmasının da önüne geçmektedir.

Çocuk istismarı ve ihmali haberlerine ilişkin olarak dikkat çekilmesi gereken ikinci bir konu haberlerin yazılı ya da video ile desteklenmiş biçimde verilmiş olmasıdır. İncelenen haberlerin %81,8'i yazılı iken, %18,2'si video ile desteklenmiştir. Hürriyet, Cumhuriyet, Vatan ve Evrensel gazeteleri haberlerinin büyük çoğunluğunu yazılı biçimde sunarken Milliyet Gazetesi'nin bu dört gazeteden farklı olarak haberlerini videolar ile desteklediği görülmüştür. Nitekim Milliyet Gazetesi'nde yer alan haberlerin %75'inin video destekli olduğu görülmektedir. Video destekli haberler istismar ve ihmale maruz bırakılan çocuğun ya da istismarı uygulayan kişinin yüzü, yaşadığı yer veya ihmal ve istismarın gerçekleştiği yer hakkında bilgiler içerebilmektedir. Bu tarz bilgiler istismar ve ihmale maruz bırakılan çocuğun mahremiyetine zarar vermektedir. ÇHS'ye göre hiçbir çocuğun özel yaşantısına saldırılamaz. Bu saldırılara karşı çocuğun korunma hakkı vardır.

Medyanın çocuk istismarı ve ihmali haberlerini konu edinirken dikkat etmesi gereken en önemli konulardan biri istismar veya ihmale maruz kalan çocuğun mahremiyetini koruyabilmektir. Çocuğun isminin haberde yer alıp almadığı, yüzünün gösterilip gösterilmediği, yaş ve cinsiyet özellikleri gibi konuların haberde yer alma şekli önemlidir. Çalışmamız kapsamında incelediğimiz haberlerin %44,6'sında çocukların isimlerine yer verilmediği görülürken, %43'ünde çocukların isim ve soy isimlerinin ilk harflerinin kullanıldığı ve %12,3'ünde isimlerinin paylaşıldığı görülmektedir. Diğer

tarafından haberlerin %20,6'sında ihmal veya istismar maruz kalan çocukların yüzlerinin fotoğraf ya da videolar aracılığı ile net ya da mozaikli biçimde paylaşıldığı saptanmıştır. İstismar ve ihmale maruz kalan çocukların yüz ve isimlerinin doğrudan ya da dolaylı biçimde paylaşılması kişinin mahremiyetini ihlal etmekte ve toplum içerisinde etiketlenme oranını yükseltmektedir. Mozaikli fotoğraf ya da videolar ile her ne kadar çocuğun yüzü kapatılmaya çalışılsa da diğer fiziksel özelliklerinin görünmesi ya da mozaikleme işleminin iyi yapılamaması durumlarında tanınırlığın arttığı görülmektedir. Öte yandan haberlerin analizi sırasında fiziksel istismar haberleri, kayıp haberleri ve ölümlerle sonuçlanan haberlerde mağdur çocukların isim ve yüzlerinin paylaşılma oranlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Halbuki istismarın türü ya da çocuğu hayatını kaybetmiş olması gibi faktörler habere konu olan mağdurların mahremiyet hakkını ortadan kaldırmamaktadır.

İstismar ve ihmale maruz kalan çocukların isim ve fotoğraflarının kullanımı ile alakalı olarak farklı çalışmalarda değişik veriler bulunmaktadır. Sosyal medyada yankı bularak internet sitelerinde haberleştirilen istismar haberlerini konu edinen bir çalışmada istismara uğramış çocukların büyük çoğunluğunun isimlerinin ilk harflerinin kullanıldığını, fotoğraflarının kullanılmadığını ve fotoğraf kullanılan bazı haberlerde ise mozaikleme yöntemine başvurulduğu açıklanmıştır. Araştırmacı bu kriterlerde hazırlanan haberlerin çocukların gizliliğini koruduğunu belirtmiştir (Tufan, 2019). Çakmak (2018) ise, Türkiye'deki yazılı basınında yer alan çocuk istismarı haberlerini incelediği çalışmasında, haberlerin yaklaşık %50'sinde istismara maruz kalan çocukların ve ailelerinin fotoğraflarının kullanıldığını belirtmiştir. İncelenen sonuçlar bazı çalışmalarda yüksek bazı çalışmalarda düşük oranda bulunsa da çocuğun özel bilgilerini gizlemekte yeterince dikkatli davranmayan haberlerin var olduğunu göstermektedir. Bu durum çocukların özel yaşantısının korunma hakkının ihlali anlamına gelmektedir. Öte yandan bu tarz haberler çocukların medya tarafından ikinci kez istismara uğramasına neden olmaktadır. Bu durum ise çocukların her türlü sömürü ve istismardan korunma hakkını ellerinden almaktadır.

Gazetelerde habere konu olan çocukların büyük çoğunluğunun kız olduğu görülmektedir. Diğer bir deyişle istismar ve ihmale maruz kalan kız çocukları erkeklere oranla daha fazla haberlerde yer bulmuştur. Bu konuda etkili olan faktörlerden birinin de günlük yaşamda kız çocuklarının erkek çocuklara oranla daha fazla istismar ve ihmale maruz kalıyor olmaları da gösterilebilir. Doğrucan ve Yıldırım (2011) da yazılı basında çocuk istismarı haberlerinin sunumunu inceledikleri çalışmalarında haberlere konu olan çocukların %75'nin kız çocuğu olduğunu bildirmişlerdir. Haberlere konu olan çocukların çoğunluğunun sırasıyla 12-18, 7-11 ve 0-6 yaş gruplarında yer alması dikkat çekici bir başka konudur. Yani çocukların yaşlarının büyüdükçe istismar ve ihmalin ortaya çıkması ve gazetelerde yer alma oranlarının da arttığı görülmektedir. Küçük yaşlardaki çocukların konuşabilme ve duyurabilme kabiliyetlerinin sınırlı olması, istismar ve ihmal hakkında bilgisiz olmaları gibi durumların bu noktada etkili olduğu düşünülmektedir. Zira bazı haberlerde, 12-18 yaş aralığındaki çocukların küçük yaşlarda maruz kaldığı istismarı yaşı ilerlediğinde fark ederek durumu yakınları ya da kolluk kuvvetleri ile paylaşmaları sonucunda hukuki sürecin başlatıldığının bildirilmesi bu

düşünceyi doğrular niteliktedir. Yazılı basında istismar haberlerini incelemek üzere yapılmış farklı bir çalışmada da haberlere konu olan ve istismara uğramış çocukların büyük çoğunluğunun 6-14 yaş aralığında olduğu ifade edilmiştir. Yine bizim çalışmamızda olduğu gibi bu çalışmada da 6 yaşından küçük çocukların gazetelerde yer bulma oranı daha düşük bulunmuştur (Doğrucan ve Yıldırım, 2011).

Çocuk istismarı ve ihmalinin gerçekleştiği yaşam alanlarına bakıldığında ilk sırada çocuğun yaşadığı ev ve yakın çevresinin, ikinci sırada ise okul, yurt, kreş gibi kurumların yer aldığı görülmektedir. Aynı şekilde istismar ve ihmali uygulayan kişilerin çoğunlukla çocuğun ailesinden birilerinin, yakın akraba ya da komşulardan birinin veya okul, yurt, kreş gibi kuruluşlarda çalışan kişilerin olduğunu bildiren haber sayıları oldukça fazladır. Bu durumda haber içeriklerinden yola çıkılarak çocuk istismarı ve ihmalinin, çocuğun sosyal çevresinde ağırlık kazandığını söylemek mümkündür. Çocuk cinsel istismarı haberlerinin kapsamının incelendiği bir çalışmada vakaların %74'ünde istismarı uygulayan kişi ile çocuk arasında ilişkinin tanımlandığı belirtildi. Araştırmaya göre istismarı gerçekleştirenlerin %29'u öğretmen, din görevlisi veya spor koçu gibi otoriter figürler iken, %23'ü ise mağdur çocuğun ya da çocuğun ailesinin tanıdığı diğer kişilerdi. Öte yandan istismarı gerçekleştirenlerin %18'i aile üyeleri arasındandı (Mejia, Cheyne ve Dorfman, 2012). Bu veriler çocukların cinsel, fiziksel, duygusal ya da ekonomik istismar ile ihmale maruz kalarak korunma hakkından mahrum kalmalarına en başta sosyal çevrelerindeki büyüklerinin neden olduğunu göstermektedir. Bu durum aynı zamanda çocukların gelişim hakkının da ihlalinin anlamına gelmektedir. Zira çocuğun gelişiminin sağlanması ve iyi bir geleceğe sahip olması öncelikle sosyal çevresinde değer görmesine ve iyi yetiştirilmesine bağlıdır.

Gazetelerde istismar ve ihmalin gerçekleştiği yerleşim yerlerinin ve adres bilgilerinin verilir verilmeyeceği de önemli bir konudur. Gazetelerin tamamına yakını istismar ve ihmal olaylarının gerçekleştiği şehir bilgisini paylaşmışlardır. Haberlerin %43,8'inde ilçe bilgisi, %12,3'ünde mahalle bilgisi ve %3,3'ünde köy veya sokak bilgisi paylaşılmıştır. Bu haberlerde mahalle bilgilerinin, sokak veya küçük yerleşim birimi olan köylerin bilgilerinin paylaşılması habere konu olan çocuğun kişisel bilgilerinin açığa çıkarılmasına neden olabilmektedir. Ayrıca görece daha küçük olan şehirlerde gerçekleşen ihmal ve istismar olaylarında ilçe bilgisinin paylaşılması da mağdur çocukların adres bilgilerinin deşifre olmasına zemin hazırlamaktadır. Bu bilgilerin detaylı verilmesi çocuğun özel yaşamına müdahale anlamına gelmektedir. Adres bilgileri açık olan mağdur çocuklar, başka kişiler tarafından da istismara maruz bırakılabilir, hatta en temel hak olan yaşama hakkından mahrum kalabilirler.

İstismar ve ihmale maruz kalan çocukların kişisel bilgilerini ve mahremiyetlerini ihlal eden farklı durumlar da vardır. Örneğin çocuğun ailesine ilişkin bilgilerin paylaşılması, aile üyeleriyle röportaj yapılması, yüzlerinin fotoğraflanması, isimlerinin haber içeriğinde belirtilmesi gibi durumlar çocukların tanınırlığının artmasına sebep olmaktadır. Çalışmamızda incelenen haberlerin

%23,9'unda ailelerin isim, fotoğraf veya videoları okuyucularla paylaşılmıştır. Ayrıca haberlerin %17,3'ünde de aile üyelerinin isim ve soy isimlerinin ilk harfleri yer almıştır. Bu konuya ek olarak istismarı uygulayan kişinin yüz veya isminin paylaşılması da çocuğun kimlik bilgilerini dolaylı yoldan olsa da ortaya çıkarabilmektedir. Haberlere konu olan istismar ve ihmali uygulayan kişilerin %36,3'ünün isimleri, %41,3'ünün ise isimlerinin ve soy isimlerinin ilk harfleri paylaşılmıştır. Ayrıca istismar ve ihmali uygulayan kişilerin %27,2'sinin fotoğraf ya da videosu net ya da mozaikli biçimde haberlerde yer almıştır. Burada dikkat çekici bir istatistik de istismar ve ihmali uygulayan kişiler ile istismar ve ihmale maruz kalan çocukların isimlerinin gazetelerde yer alma şekillerinin farklılığıdır. Zira istismar ve ihmali uygulayan kişilerin %22,3'ünün isimleri haberde yer almazken, istismar ve ihmale maruz kalan çocukların %43'ünün isimleri haberlerde yer almamıştır. Bu durum medyanın istismar ve ihmale maruz kalmış çocukların kişisel haklarına istismar ve ihmali uygulayan kişilerden daha çok önem verdiğini göstermektedir. Ancak bu durum ihmal ve istismarı uygulayan kişilerin etiketlenerek hedef gösterilmelerine neden olmaktadır. Aynı zamanda bazı vakalarda istismar ve ihmali uygulayan kişinin kimlik ve adres bilgilerinin bilinmesi, istismar ve ihmale maruz kalan çocukların da dolaylı yoldan deşifre edilmelerine sebep olmaktadır.

İstismar ve ihmali uygulayan kişiler ile alakalı diğer bilgilere bakıldığında haberlere konu olan istismar ve ihmali uygulayanların %87,6'sının erkek, %12,4'nün kadın olduğu görülmektedir. Öte yandan haberlerin büyük çoğunluğunda istismar ve ihmali uygulayan kişilerin yaş özellikleri verilmemiştir. Yaş özellikleri belirtilen istismar ve ihmali uygulayanların en fazla 30-60 yaş gurubunda oldukları görülmektedir.

Tüm bu bilgilere ek olarak haberlerin analiz edilmesi esnasında dikkat çekici bazı detaylar da yer almıştır. Örneğin çocuk istismarı ve ihmali haberlerin içeriğinde okurları bilgilendirici, koruyucu ve önleyici bilgilere çok az rastlanmıştır. Çocukları istismar ve ihmale maruz kalmasını önlemek, maruz kalan çocuklara yönelik koruyucu tedbirler almak, bu alanda önemli rol üstlenmesi beklenen sosyal hizmet uzmanı veya psikolog gibi alanında uzman kişilerin görüşlerine yer vermek gibi faaliyetlerin çok az yapıldığı görülmüştür. Çocuk istismarının yazılı basında sunumunu inceleyen farklı bir çalışmada da gazetelerin istismar haberlerini genellikle emniyet ve hukuk birimleri ile ilişkilendirdiğini, sosyal hizmet mesleğine yer verilmediğini belirtmiştir. Çalışmada medyanın sosyal hizmet mesleğine yabancı olmasının bu konu üzerinde etkili olduğu ifade edilmiştir (Özdemir, 2012). Psikoloji ve sosyal hizmet meslekleri çocuğun yaşama, korunma, gelişim ve katılım haklarını desteklemektedirler. Bu meslekler çocukların istismar ve ihmale maruz kalmalarını önlemek, istismar ve ihmale maruz kalan çocuklara ve ailelerine psiko-sosyal destek sağlamak, çocukların uygun kuruluşlarda barınma, eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimlerini sağlamak gibi önemli görevler üstlenmektedirler. Dolayısıyla bu disiplinlerin sahip olduğu bilgilerin yazılı ve görsel medyada yeterince yer bulmaması çocuk haklarının korunmasını sekteye uğratmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmamız kapsamında 5 farklı gazeteden toplamda 121 haber incelenmiştir. Yapılan inceleme neticesinde ulaşılan bulgular tartışılmış ve medyanın çocuğa yönelik istismar ve ihmal haberlerine ilişkin tutumu çocuk hakları bağlamında değerlendirilmiştir. Yazılı medyanın genel itibarıyla çocuk istismarı ve ihmal haberlerinde etik ilkelere uymaya gayret gösterse de hala belli başlı eksikliklerin olduğu gözlenmiştir. Çocuğa yönelik istismar ve ihmal türlerinin her birinin önemszenmesi, çocukların mahremiyetinin korunması ve haberlerin bilgilendirici özellikte olması gibi konularda daha dikkatli olunması gerekmektedir. Bu konulara daha fazla özen gösterilmesi çocukların yaşama, korunma, gelişme ve katılım haklarının korunmasına fayda sağlayacaktır.

Medyanın çocuk istismar ve ihmal haberlerini etik ilkeler ve çocuk haklarına bağlı kalacak şekilde vermesi son derece önemlidir. Yazılı veya görsel medyada verilen haberlerin mağdur ve yakınlarının kişisel verilerinin gizliliğini ihlal edecek şekilde yayınlanması çocukların ikinci kez istismara uğramasına neden olmaktadır. Diğer taraftan çocuk hakları ve etik ilkelere hassasiyetin gösterildiği haberler çocukların korunmalarına ve gelişimlerinin sağlıklı biçimde sürdürmelerine katkıda bulunmaktadır. Aynı zamanda toplumda çocuk istismarı ve ihmaline yönelik farkındalığı sağlamaktadır. Saint-Jacques ve diğerleri (2012) medyanın çocuk istismarını sunmadaki rollerini inceledikleri çalışmalarında, medyada yer alan çocuk istismarı haberleri ile çocuk koruma servislerine gelen ihbarlar arasında pozitif bir ilişkinin bulunduğunu belirtmişlerdir. Diğer bir deyişle medyanın çocuk istismarı ve ihmalini gündemde tutması, insanların konuya daha dikkatli yaklaşmalarına ve şüpheli gördükleri her olayı bildirmelerine katkı sağlamıştır. ÇHS'de de kitle iletişim araçlarının çocuk haklarının korunması ve gelişimlerini sürdürmeleri açısından önemli oldukları ifade edilmiştir. Kitle iletişim araçlarının çocukların ihtiyacı olan bilgi ve belgelere ulaşmasına aracılık ettikleri bildirilmiştir. Aynı zamanda çocukların kitle iletişim araçlarından zarar görmelerinin de engellenmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Çalışmamızın sonuçları kapsamında yaptığımız değerlendirmelere ilişkin öneriler ise şu şekildedir:

- Medya mensuplarına çocuğa yönelik istismar ve ihmal konusunda alanında uzman kişilerce eğitimler verilmelidir. Bu sayede çocuğa yönelik istismar ve ihmal vakalarının daha özenli biçimde haberleştirilmesi sağlanmalıdır. Çocuk istismar ve ihmalinin farklı boyutlarına ilişkin medya profesyonellerinin, özellikle polis-adliye muhabirlerinin farkındalığını artırmayı amaçlayan projeler geliştirilmelidir. Basın mensuplarına yönelik makro sosyal hizmet müdahalesi kapsamında yürütülecek projelerde çocuk hakları odaklı haber dilinin kullanımının yaygınlaştırması için atölye çalışmaları düzenlenmelidir.
- Medya çocuk istismarı ve ihmalini sadece cinsel istismardan ibaret görmemeli, duygusal, fiziksel, ekonomik istismara ve çocuk ihmaline yönelik farkındalık düzeyini de artırmalıdır. Bu şekilde çocuğun yaşama, korunma, gelişme ve katılım haklarına katkıda bulunulmalıdır.

- Çocuğa yönelik istismar ve ihmal haberlerinde çocuğun kişisel bilgileri saklı tutulmalıdır. Özellikle de çocuğun isminin, fotoğrafının ve videosunun paylaşılması gerekmektedir. Kişisel bilgilerin gizliliği, çocuğun özel hayatının korunması hakkının korunması açısından önemlidir. Bu bilgilerin gizli tutulması çocuğun ve ailenin tekrar örselenmesinin de önüne geçecektir. Bu tarz ikincil mağduriyetlerin önüne geçebilmek adına, haber etiğine uygun olmayan veya suç niteliği taşıyan içeriklerin kaldırılması için yasal sürecin başlatılması da sosyal hizmet müdahalesinin basamaklarından biri olmalıdır.
- İstismar ve ihmale maruz kalmış çocukların aile bilgilerinin, ev adresinin gizli tutulması gerekmektedir. Aile üyelerinin isim, fotoğraf ve videoları yayınlanmamalıdır. Çocuğun ailesinden veya yakın çevresinden insanlar ile röportaj yapılmasının ve tanınırlığının sağlanmasının önüne geçilmelidir. Bu tip durumların dolaylı yoldan da olsa çocuğun özel hayatına müdahale olduğu unutulmamalıdır.
- Video destekli haberlerle çocuğun istismar ve ihmale maruz kalış görüntüleri yayınlanmamalıdır. Aynı şekilde bu görüntülerle çocuğun yaşam alanları görüntülenmemeli, ev adresi açığa çıkartılmamalı, istismar ve ihmale maruz kaldığı okul ya da yurt gibi kuruluşların isimleri paylaşılmamalı ve mahremiyetine saygı duyulmalıdır.
- Çocuğa yönelik istismar ve ihmal haberlerine ek olarak haber içeriğinde sosyal hizmet uzmanı, psikolog ya da avukat gibi alanında uzman kişilerin konuya ilişkin görüşleri alınmalı, okuyucuların farkındalığı artırılmaya çalışılmalı ve önleyici-koruyucu tedbirlerin neler olabileceği tartışılmalıdır. Çocukların yeteneklerini kullanabilmesi ve potansiyellerine ulaşabilmeleri bu tedbirlerin bir sonucu olacağı göz önünde bulundurulmalıdır. Dolayısıyla bu tedbirler çocukların gelişim haklarının korunmasını da sağlayacaktır.
- Haberlerin içeriklerinde doğru ifadeler kullanılmalı, çocukları küçük düşürücü ifadelerden kaçınılmalıdır.
- İstismarı ve ihmali uygulayan kişilerin isim, adres ya da yüzlerinin haberde kullanılmasının çocuğun mahremiyetine zarar verip vermeyeceğine dikkat edilmelidir. Ayrıca çocuğun istismarı veya ihmali uygulayan kişinin fotoğrafını veya videosunu haberde görüp ikinci bir travma yaşama ihtimalinin bulunduğu da göz ardı edilmemelidir.

ARAŞTIRMAYA İLİŞKİN ETİK BİLGİLER

Bu çalışma, kamuya açık yayınlardan içerik analizi yöntemi ile elde edilen verilere dayanmakta olup etik kurul izni gerektirmemektedir.

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

ÇATIŞMA BEYANI

Herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Acar, H., Negiz, N. ve Akman, E. (2013). *Sosyal politika ve kamu yönetimi bileşenleriyle sosyal hizmet temelleri ve uygulama alanları*. Ankara: Maya Akademi Yayıncılık.
- Akyüz, E. (2001). Çocuk hakları sözleşmesinin temel ilkeleri ışığında çocuğun eğitim hakkı. *Milli Eğitim Dergisi*, 151.
- Bulunmaz, B. (2014). *Çocuk suçları ve medyanın etik sorumluluğu*. Erişim tarihi, 10.06.2019. Erişim adresi, earsiv.uskudar.edu.tr.
- Cumhuriyet Gazetesi. (2019). *Çocuk ihmal ve istismar haberleri*. Erişim tarihi, 05.06.2019. Erişim adresi, www.cumhuriyet.com.tr/.
- Çakmak, B. (2018). Türkiye yazılı basınında yer alan çocuk istismarı haberlerinin incelenmesi. *Global Media Journal TR Edition*, 9(17).
- Çinkır, Ş. ve Nayır, F. (2018). Medyaya yansıyan çocuk istismarı olaylarının değerlendirilmesi. Y. Karaman ve P. Taşkın (Ed.), *Prof. dr. emine akyüze armağan akademisyenlikte 50 yıl kitabı içinde* (s.78-89).
- Çocuk Haklarına Dair Sözleşme. (1989). Unicef. Erişim tarihi, 20.04.2019. Erişim adresi, <https://www.unicefturk.org/>.
- Davies, E., O'Leary, E. ve Read, J. (2015). Child abuse in England and Wales 2003-2013: Newspaper reporting versus reality. *Journalism*, 1-18.
- Davies, G. M. (1995). Parental distress and ability to cope following disclosure of extra-familial sexual abuse. *Child Abuse & Neglect*, 19(4), 399-408.
- Doğrucan, A. ve Yıldırım, Z. (2011). Yazılı basında çocuk istismarı haberlerinin incelenmesi: Cumhuriyet, hürriyet, posta, sabah, yeni şafak gazeteleri örneğinde. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4, 176-194.
- Eğitim-Sen. (2015). *Çocuk ihmal ve istismarı*. Eğitim-Sen Genel Merkezi. Mattek Matbaacılık. 1-20.
- Elkind, D. (1999). *Çocuk ve toplum-Gelişim ve eğitim üzerine denemeler*. (Çev. D. Öngen). Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları. (Orijinal Yayın Tarihi, 1993).
- Evrensel Gazetesi. (2019). *Çocuk ihmal ve istismar haberleri*. Erişim tarihi, 02.06.2019. Erişim adresi, www.evrensel.net.
- Fırat, F. (2016). Çocuk odak'sız' habercilik: İnternet gazetelerinde çocuk içerikli haberlerin sunumu ve etik ihlaller. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 4(2), 817-833.
- Gander, J. M. ve Gardiner W. H. (2004). *Çocuk ve ergen gelişimi*. (Çev. A. Dönmez, N. Çelen, B. Onur). Ankara: İmge Kitabevi.

- Geray, H. (2006). *Toplumsal araştırmalarda nicel ve nitel yöntemlere giriş*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Hansen, A., Cottle, S., Negrine, R. ve Newbold, C. (1998). *Mass communication research methods*. New York: Palgrave Macmillan.
- Hove, T., Paek, H., Isaacson, T. ve Cole, T. R. (2013). Newspaper portrayals of child abuse: Frequency of coverage and frames of the issue. *Mass Communication and Society*, 16(1), 89-108.
- Hürriyet Gazetesi. (2019). *Çocuk ihmal ve istismar haberleri*. Erişim tarihi, 07.06.2019. Erişim adresi, www.hurriyet.com.tr/
- Işıkçı, M. Y. Ve Karatepe, S. (2016). Türkiye’de çocuğa yönelik sosyal politika uygulamaları ve tarihsel analizi. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 7(1), 69-100.
- İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi. (2014). *Çocuk korunmasının tarihsel gelişimi*. Erişim tarihi, 15.06.2020. Erişim adresi, https://insamer.com/tr/cocuk-korunmasinin-tarihsel-gelisimi_38.html
- İnsan Hakları Derneği. (2008). *Çocuk ihmali ve istismarını önleme: Öğretmenler ve aileler için eğitim kılavuzu*. Ankara. Berkay-Ofset.
- Maigret, E. (2014). *Medya ve iletişim sosyolojisi*. (Çev. H. Yücel). İstanbul: İletişim Yayınları (Orijinal Yayın Tarihi, 2004).
- Mejia, P., Cheyne, A. ve Dorfman, L. (2012). News coverage of child sexual abuse and prevention, 2007-2009. *Journal of Child Sexual Abuse*, 21(4), 470-487.
- Milliyet Gazetesi. (2019). *Çocuk ihmal ve istismarı haberleri*. Erişim tarihi, 08.06.2019. Erişim adresi, www.milliyet.com.tr/
- Özdemir, E. E: (2012). *Çocuk istismarı haberlerinin yazılı basında sunumu* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Paslı, F. (2017). *Cinsel istismarın yasal sürecinin, maruz kalanlar, ebeveynler ve profesyoneller açısından ekolojik sistem yaklaşımına göre incelenmesi* (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Saint-Jacques, M. C., Villeneuve, P., Turcotte, D., Drapeau, S. ve Ivers, H. (2012). The role of media in reporting child abuse. *Journal of Social Service Research*, 38(3), 292-304.
- Tok, İ. A., Güneş, N., Güngör, İ. ve AYTEKİN Ç. (2019). Yazılı basında çocuk haberlerinin sunumu. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 5, 542-554.
- Tufan, S. (2019). *Facebook’taki çocuk istismarının internet haber sitelerine yansıması*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

UNİCEF. (2007). *Çocuk hakları ve gazetecilik uygulamaları-Hak temelli perspektif*. Erişim tarihi, 27.07.2020. Erişim adresi, unicef.org/turkey/raporlar/çocuk-haklari-ve-gazetecilik-uygulamalari-hak-temelli-perspektif-0.

Vatan Gazetesi. (2019). *Çocuk ihmal ve istismar haberleri*. Erişim tarihi, 03.06.2019. Erişim adresi, www.gazetevatan.com/